

BETREFT

Vernietiging door het Grondwettelijk Hof (*Arrest nr. 53/2020 van 23 april 2020*) van de wettelijke regeling rond het “verenigingswerk” zoals vastgelegd in de wet van 18 juli 2018 “Betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie”.

Vlaamse Sportfederatie

Lode Grossen
Voorzitter VSF

Rol sportsector 2020

- In deze onzekere coronatijden waarin het volledige reguliere maatschappelijke leven tot stilstand is gekomen zal de rol van de sport, in het bijzonder van de georganiseerde sport, van uitzonderlijk belang zijn bij de heropstart.
- Naast “bewegen en fysiek actief zijn” zijn minstens even belangrijk de nood aan sociaal contact. **Gezamenlijk sporten, aan wedstrijden en sportieve evenementen kunnen deelnemen is één van de belangrijkste “tools” om er voor te zorgen dat de noodzakelijke sociale cohesie in onze maatschappij opnieuw kan worden gerealiseerd.**
- De sportsector is zich nu reeds aan het voorbereiden om, gezien de radicaal nieuwe omstandigheden toch adequaat te kunnen heropstarten. Hierbij spelen de lokale sportclubs een cruciale rol.

Het is zeer jammer dat, net nu één van de belangrijkste beleidsmaatregelen waardoor de clubwerking op een positieve wijze werd gestimuleerd, met name het “verenigingswerk”, door het Grondwettelijk Hof werd vernietigd op basis van de schending van het gelijkheidsbeginsel.

Het Verenigingswerk

= de maatregel bij uitstek, die beantwoordde aan een breed gedragen vraag bij sportclubs om een **aantal categorieën van medewerkers** op een **billijke en legale wijze te vergoeden** voor hun diensten aan de club. Ongeveer **70%** van de aanvragen voor “verenigingswerk” komt vanwege de clubs.

Een aantal vaststellingen

Het Grondwettelijk Hof heeft de regelgeving van de wet van 18 juli 2018 “Betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie” die “het verenigingswerk” mogelijk maakte, vernietigd.

Vanaf 1 januari 2021 kunnen clubs niet langer beroep doen op deze sterk geapprecieerde legale vergoedingsmethodiek voor essentiële medewerkers in hun dagelijkse werking.

Het betreft in eerste instantie **lesgevers, trainers** en **sporttechnisch coördinatoren**. In tweede instantie scheidsrechters en juryleden.

Door de regeling van het “verenigingswerk” werd het voor clubs, en in mindere mate federaties, mogelijk een aantal specifieke categorieën van medewerkers een billijke vergoeding aan te bieden.

Het zijn net die medewerkers die instaan voor trainingen & wedstrijdbegeleiding, voor coaching, alsook voor arbitrage- of jury-opdrachten. In de praktijk betreft het veelal de begeleiding van jongeren bij de clubactiviteiten en dit bijna uitsluitend naschools. Meestal wordt er tevens op dezelfde mensen een beroep gedaan voor wedstrijdbegeleiding- en coaching tijdens weekends.

Het “verenigingswerk” was bovendien een regeling met een minimum aan administratieve lasten zowel voor de clubverantwoordelijke als voor de medewerker zelf.

De vergoeding kan enkel worden toegekend onder een aantal voorwaarden:

- De medewerker dient minimaal voor een 4/5 voltijdse opdracht regulier te zijn tewerkgesteld. De medewerker voldoet reeds aan zijn/haar verplichting om bij te dragen aan de SZ-bijdrage en aan de bedrijfsvoorheffing.
- Het totaal jaarlijkse bedrag dat elke individu kan verwerven is gelimiteerd tot € 6.000,00 (geïndexeerd) per jaar en € 500,00 per maand.
- De medewerker is persoonlijk verantwoordelijk voor de accurate rapportering omtrent zijn/haar gepresteerde “verenigingswerk” aan de bevoegde autoriteiten via een speciaal hiervoor ontworpen app.

Deze regeling rond het “verenigingswerk” is samen met de regeling rond “occasionele diensten tussen burgers” en “de diensten van de economie via een erkend platform” nietig verklaard door het Grondwettelijk Hof op basis van de schending van het gelijkheidsbeginsel.

Onder meer is er volgens het Hof niet of onvoldoende aangetoond dat er een objectief criterium bestaat dat toelaat vast te stellen waarom de verhoging ten opzichte van een “vrijwilligersbijdrage” voor welbepaalde activiteiten, met uitsluiting van een aantal andere activiteiten, verantwoord is.

Noodzaak specifieke vergoedingssystematiek

Voor essentiële categorieën clubmedewerkers

Specifieke situaties sportclubs

- De georganiseerde sport in Vlaanderen omvat ongeveer 1,5 miljoen leden. De volledige sector wordt aangestuurd door een 400-tal professionele medewerkers, voornamelijk gesitueerd in de federaties.
- Het overgrote deel van de clubs wordt geleid door vrijwilligers. Met uitzondering voor een aantal clubs in zeilen, tennis, golf en paardrijden (maneges) en een aantal professionele clubs in de teamsporten.
- Steeds meer lokale clubs, vaak onder impuls van de sportfederaties, trachten hun interne organisatie en werking maximaal af te stemmen op de legitieme, maar steeds hogere verwachtingen van sporters en ondersteunende organisaties.

Hogere verwachtingen die aan federaties en clubs worden gesteld vereisen een hogere mate van klantgerichtheid en deskundigheid

- Er dient steeds meer voldaan te worden aan een aantal principes van “goed bestuur”.
- Een intern ethisch beleid, met afzonderlijk aanspreekpunt integriteit, wordt een noodzaak.
- Clubs voldoen steeds meer aan een geïnformatiseerd ledenbestand.
- Beleidsmatig en organisatorisch wordt er steeds meer verwacht door lokale/centrale overheden en federaties: opmaken beleidsplannen, technische leerlijnen, gedragscodes voor bestuurders en trainers,...
- Leden worden steeds mondiger en clubs worden steeds meer beoordeeld op hun service, kwaliteit en klantvriendelijkheid.
- De tevredenheidsgraad is sterk afhankelijk van de mate waarin een club kan voorzien in een kwaliteitsvol sportaanbod. Dit aanbod staat of valt enerzijds met de infrastructuur en anderzijds met de kwaliteit van de dagelijkse werking. De kwaliteits- en opleidingsvereisten stijgen systematisch.
- Leden, en ook de subsidiërende overheden, verwachten dat clubs hun service tegen een democratische prijs aanbieden. Clubs trachten, meestal door een aantal extra “fundraising” activiteiten, de ledenbijdragen billijk te houden. Dit vraagt een bijkomende inzet van dikwijls dezelfde vrijwilligers.

Clubwerking

Verschillende soorten medewerkers:

- **Bestuurders:** noodzakelijke deskundigheid op bestuursvlak op vrijwillige basis.
- **Vrijwilligers:** occasionele medewerkers en medewerkers met een beperkt engagement die de club mee ondersteunen waarvoor de “vrijwilligersvergoeding” een correcte oplossing is.
- **Essentiële medewerkers:** vormen de pijlers voor een degelijke en onderbouwde clubwerking en kunnen de huidige en toekomstige uitdagingen van de sportsector mee realiseren. Voor deze groep bood het “verenigingswerk” een effectieve oplossing.

Essentiële categorieën clubmedewerkers

Coaches, trainers en in uitzonderlijke gevallen lesgevers

De werking van een club staat of valt met de kwalitatieve, geëngageerde & systematisch en regelmatige inbreng van de sportieve begeleiders in de club

Scheidsrechters en juryleden

Een club kan maar deelnemen aan officiële wedstrijden van de federatie indien ze voorziet in het nodig aantal scheidsrechters of juryleden

Sporttechnisch coördinatoren

Deze categorie medewerkers beperkt zich tot de grotere clubs met een complexe structuur

Coaches, trainers en in uitzonderlijke gevallen lesgevers

Kwalitatief

Van lesgevers, trainers en coaches, die ingezet worden op cruciale functies binnen het sportieve beleid van een sportclub worden een aantal sporttechnische, didactisch-pedagogische en mentale competenties verwacht die verder gaan dan die van een occasionele begeleider (die meestal functioneert onder leiding van de eerste groep).

Het betreft geen professioneel opgeleide mensen zoals bachelors en/of masters lichamelijke opvoeding of bewegingswetenschappen, wel mensen die opleidingstrajecten hebben gevolgd bij de Vlaamse Trainersschool (VTS) of een gelijkwaardige instantie.

Binnen de georganiseerde sport in Vlaanderen is er een nauwe samenwerking met VTS die tot doel heeft om lesgevers, trainers en coaches op een gewenst en noodzakelijk niveau te brengen zodat zij kunnen instaan voor een verantwoorde en deskundige begeleiding van sporters voor hun specifieke sportdiscipline. Van deze categorie lesgevers, trainers en coaches wordt verwacht dat ze de nodige cursussen en stages volgen, die niet leiden tot een beroepskwalificatie, maar wel naar een deskundigheidsniveau dat beantwoordt aan een volwaardige clubwerking en -begeleiding. Indien in voorkomend geval er gestreefd wordt naar het hoogst haalbare opleidingsniveau (trainer A), dan dienen opeenvolgend vier opleidingstrajecten te worden gevolgd welke per opleidingsniveau tussen de 60 en 200 uren in beslag nemen, meestal gekoppeld aan de nodige stage-uren. Het volgen van deze cursussen gebeurt uiteraard tijdens de vrije tijd van de cursist ('s avonds en in het weekend).

Van deze categorie van medewerkers wordt bovendien verwacht dat ze regelmatig (meestal jaarlijks) bijscholen.

Coaches, trainers en in uitzonderlijke gevallen lesgevers

Geëngageerd

Het betreft de meest geëngageerde mensen voor en van de club en voor de sport. Passie, toewijding, deskundigheid en inzet in functie van de sportdiscipline en de (meestal jonge) sporters zijn een noodzaak. Op deze mensen wordt gerekend in de club. Ze zijn in feite onvervangbaar. Een zorgzaam bestuur zorgt ervoor om al het mogelijke te ondernemen om dergelijke medewerkers zo permanent mogelijk aan haar werking te binden.

Systematisch en regelmatig

De nood aan systematische en regelmatige begeleiding van de sporters, zowel voor lessen, trainingen als tijdens mogelijke wedstrijden is groot. Sporters, maar ook, veelal de ouders en het bestuur rekenen daarop. Concreet betekent dit dat deze lesgevers, trainers of coaches, meestal vanaf 17u00 – 18u00 of later, meermaals per week ter beschikking staan van hun specifieke les- of trainingsgroep(en). De meeste trainers en coaches geven na hun dagtaak les of trainingen en dit 2 tot 6 maal per week. Het zijn ook diezelfde mensen die in het weekend als coach of trainer functioneren voor de begeleiding van, ook weeral vooral jeugdige sporters, bij meestal frequent voorkomende wedstrijden of competities.

Scheidsrechters en juryleden

Een club kan maar deelnemen aan officiële wedstrijden van de federatie indien ze voorziet in het nodige aantal scheidsrechters of juryleden naargelang de sport*.

Elke federatie, elke club, heeft moeite om voldoende mensen te motiveren om deze noodzakelijke maar vaak moeilijke opdracht op zich te nemen. Ook van deze mensen wordt een systematisch engagement en deskundigheid verwacht. Ook zij dienen een opleidingstraject (voorzien door de betreffende federatie) te doorlopen alvorens hun functie te kunnen opnemen.

Daarna dienen ze ook weer regelmatig bijscholingen te volgen om te mogen blijven functioneren als scheidsrechter of jurylid.

(Het betreft enkel die scheidsrechters of juryleden die niet in een professioneel of semi-professioneel statuut de functie uitoefenen)*

Sporttechnisch coördinatoren

Een aantal gecombineerde taken wordt bij grotere clubs een globale opdracht die niet kan opgenomen worden door hetzij een bestuurslid, hetzij de (hoofd)trainer,...

Een aantal zaken vereisen een afzonderlijke functie:

- Het afstemmen van de trainingen van verschillende groepen
- Het inplannen van wedstrijden met de logistieke ondersteuning
- Het opstellen en uitvoeren van een globaal sportief beleidsplan
- Het implementeren van de leer- en ontwikkelingslijn

Deze functie komt in eerste instantie voor professionalisering en de eraan gekoppelde remuneratie in aanmerking. Indien dit echter niet het geval is, is het overduidelijk dat dergelijke taak niet kan worden opgenomen tegen een vrijwilligersvergoeding.

Het competentieprofiel voor deze taak is veeleisend: een grondige kennis van de sport en verregaande vaardigheden inzake organisatie, communicatie en interne diplomatie zijn een must.

Voorlopige conclusie

Deze functies met de daaraan gekoppelde opdrachten en taken kunnen onmogelijk getaxeerd worden als louter “een vrijwillige invulling van een aantal taken voor een vereniging”. Het zijn essentiële taken, met een repetitief en systematisch karakter die een specifieke deskundigheid en specifieke competenties vereisen, die enkel te verwerven zijn op basis van specifieke instructie (cursussen), regelmatige bijscholingen, inzicht en ervaring.

Door het specifieke karakter van onze Vlaamse clubs, vooral geënt op vrijwilligerswerking met een financieel laagdrempelige toegankelijkheid als wezenlijk kenmerk, is professionalisering van een aantal functies niet of bijna nooit aan de orde. Wel is het noodzakelijk dat er een **tussencategorie** wordt voorzien inzake vergoedingsmodaliteiten tussen enerzijds de “vrijwilligersvergoeding” en de “professionele tewerkstelling”.

Het “verenigingswerk” bood hiertoe de geschikte oplossing. Uiteraard is het niet de bedoeling om de gegrondheid van het arrest van het Grondwettelijk Hof in twijfel te trekken. Wel wordt erop gerekend dat er een wettelijke kader kan worden gecreëerd zodat voor deze categorie functies een **gelijkaardige en gelijkwaardige vergoedingsmogelijkheid** blijft bestaan, zoals dit door middel van het statuut van het “verenigingswerk” het geval was.

De specificering van enerzijds de maatschappelijke rol en de opdrachten van een doorsnee Vlaamse sportclub en anderzijds van een aantal specifiek afgebakende functies in die clubs, geeft duidelijk aan dat er voor die functies objectieve criteria vast te stellen zijn waarom de verhoging ten opzichte van de vrijwilligersvergoeding te verantwoorden valt. Het betreft duidelijke criteria in functie van een aantal specifieke noodzakelijke taken, gekoppeld aan specifieke competenties en dus te onderscheiden van andere meer generieke taken die opgenomen worden binnen een normale werking van een sportclub.

NOODZAAK

Snelle vervanging van het “verenigingswerk” voor de georganiseerde sportsector en voorstel tot een verdere afbaking van de beoogde doelgroep waarop de maatregel van toepassing moet zijn.

Noodzaak vervanging “verenigingswerk”

- Dit is in de eerste plaats een pleidooi voor de georganiseerde sportsector. Indien zich analogieën voordoen voor andere, vergelijkbare non-profitsectoren, is het evident dat een gelijkaardige zienswijze kan worden gevolgd. Het is oprechte intentie om er zeker van te zijn dat eender welk wettelijk initiatief waar onze sector in deze materie aan gelinkt wordt volledig los staat van eender welk commerciële of louter persoonlijk profit-model.
- De problematiek rond de noodzaak van een aangepaste vergoeding voor specifieke functies in de georganiseerde non-profit sportsector is reeds jaren een belangrijk issue binnen sportmiddens.
- De discussie rond het toenmalige zogenaamde semi-agorale statuut ** is sinds 2012 in een stroomversnelling gekomen enerzijds onder impuls van VSF en anderzijds en vooral, omdat minister Muyters, toenmalig minister van Sport, de materie werkelijk ter harte heeft genomen, ondanks het feit dat deze problematiek enkel op federaal niveau een definitieve oplossing kon krijgen.

*(** Een semi-agorale activiteit is een semi-professionele opvulling van de eigen vrije tijd. Deze activiteit is enerzijds ‘te groot’ om via het vrijwilligersstatuut te worden ondervangen en anderzijds dan weer ‘te klein’ om als een vorm van reguliere arbeid te worden beschouwd. Ibid G Van Limberghen (VUB), J De Wortelaer (VUB en BloomLaw), K Salomez (VUB en Bloom law), M. Maus (VUB en Bloom law)*

Noodzaak vervanging “verenigingswerk”

- Er werd door de minister een studie-opdracht gegeven aan de faculteit Rechten en Criminologie van de VUB. Het rapport (promotor prof. G Van Limberghen, onderzoeker Joris De Wortelaer) werd opgeleverd in 2013.
- In 2015 verscheen er een advies van de Hoge raad voor Vrijwilligers aan de Minister voor Sociale Zaken, mevrouw M. De Block, inzake de nood aan de uitwerking van een semi-agoraal statuut.
- In 2016 stelde de SARC in haar advies bij het actieplan Vlaans Gecoördineerd vrijwilligersbeleid en de elementen van visie (d.d. 3 oktober 2016): “... Het is daarom des te belangrijker bepaalde discussies zoals rond semi-agorale arbeid en nuance tussen vrijwilligersarbeid en onbetaalde arbeid dringend uit te klaren...”
- Ten slotte... in de wet van 18 juli 2018 “Betreffende de economische relance en de versterking van de sociale cohesie” is uiteindelijk het huidig vigerend “Verenigingswerk” uitgewerkt. Zowel wat het toepassingsgebied betreft als inhoudelijk, was en is de uitgewerkte regeling ruimer dan in het oorspronkelijke voorstel van minister Muyters, dat vooral gebaseerd was op de studie van dhr. De Wortelaer.

Noodzaak vervanging “verenigingswerk”

- Het is voor de sector van uiterst belang dat er snel een parlementair initiatief wordt genomen om de ontstane nefaste situatie voor de vele lokale clubs en hun medewerkers recht te zetten. Deze onzekere situatie voor vele cruciale medewerkers in de clubs, maakt de heropstart van de clubs nog onzekerder en precairder, dan die, gezien de huidige crisis, nu al is.
- Het is bovendien duidelijk dat bijkomende studies of bevestigingen niet noodzakelijk zijn. Het rapport van dhr. De Wortelaer, het advies van de Hoge raad voor Vrijwilligers en het advies van de SARC zijn allemaal eenduidig: een goede regeling voor semi-agoraal werk in de georganiseerde sport is en blijft noodzakelijk. Indien het “verenigingswerk” niet vervangen wordt door een voldoendegevende regeling voor de vele sportclubs, betekent dit een belangrijke “set back” voor de werking van sportclubs in het bijzonder en voor de sport in het algemeen.

Denkpiste

Voorstel gedeeltelijk in lijn van het oorspronkelijke voorstel van dhr. De Wortelaer.
Met behoud van de huidige regeling.

Criteria voor de opdracht en opdrachtnemer

De opdracht en opdrachtnemer

- De opdracht wordt uitgevoerd door een natuurlijk persoon
- De opdracht bevat een welomschreven functie en is gelimiteerd tot die welomschreven functie: lesgever, trainer of coach / scheidsrechter of jurylid / sporttechnisch coördinator of jeugdcoördinator (gelijkaardige taakinvulling als sporttechnisch coördinator)
- De aard van de vergoeding onderscheidt de opdracht van vrijwilligerswerk (prestatievergoeding, geen kostenvergoeding)
- De persoon stelt haar ervaring en kennis in de sector ten dienste van een bepaalde doelgroep in deze sector, waarop reguliere arbeid geen antwoord geeft of kan geven, gezien de globale context: grotendeels vrijwilligersgedreven clubs waarbij laagdrempeligheid inzake financiële inbreng van leden van wezenlijk belang is.

Criteria voor de opdracht en opdrachtnemer

De omvang van de opdracht

- Hier wordt het advies van de Raad voor Vrijwilligers gevolgd: een begrenzing van de omvang van de semi-agorale activiteit door de bepaling van een hoogst mogelijke tijdsinvestering is noodzakelijk om het gevaar op uitstroom uit de reguliere arbeid te vermijden. Elk amalgaam met vrijwilligerswerk en onkostenvergoeding voor dit vrijwilligerswerk dient vermeden te worden.
- Principieel, maximaal 12u per week, gedurende 44 weken. Die 44 weken worden ingegeven op basis van de jaarlijkse activiteit van de meest trainingsintensieve sporten, met name en niet limitatief opgesomd: zwemmen, gymnastiek, atletiek, judo, enz. Hierbij wordt de mogelijke wedstrijdbegeleiding als dusdanig niet meegerekend. Dus maximaal 528u per jaar / een maximale uurvergoeding van 12 tot 14€

De aard van de opdracht

De persoon die de semi-agorale opdracht uitoefent moet reeds een andere professionele hoofdactiviteit uitoefenen, minimaal 4/5 of gepensioneerd zijn waardoor hij/zij toegang heeft tot sociale rechten. Hierdoor wordt uitstroom uit de reguliere arbeid vermeden en komt er geen extra druk op de sociale zekerheid en bijgevolg op de staatskas omdat er vanuit dit statuut geen sociale rechten worden opgebouwd.

Criteria voor de opdrachtgever

Hier ook wordt de motivatie van de Hoge raad voor Vrijwilligers gevolgd: Voor de Raad is “de noodzaak tot ontwikkeling van een semi-agoraal statuut ingegeven door de overtuiging dat de engagementen die eronder vallen in de social non-profit sector een maatschappelijke nood en relevantie invullen die enerzijds niet door reguliere arbeid kan ingevuld worden en anderzijds omwille van de -beperkt - verloning niet onder vrijwilligerswerk kan vallen.

We verwijzen bovendien naar de specifieke situatie, zowel economisch als maatschappelijk, van sportclubs en de specifieke vereisten die er gesteld worden aan de categorieën medewerkers die in aanmerking komen voor het statuut.

Daarom zijn volgende criteria in hoofde van de opdrachtgever essentieel:

- De opdrachtgevende organisatie moet zich buiten de commerciële sfeer bevinden. Enkel non-profit organisaties kunnen van het semi-agoraal statuut genieten.
- Er mag bij eenzelfde organisatie in hoofde van eenzelfde opdrachtnemer geen cumul ontstaan tussen semi-agorale arbeid en vrijwilligerswerk.
- De opdrachtgever is verplicht een ongevallenverzekering, een verzekering inzake burgerlijke aansprakelijkheid en een verzekering inzake lichamelijke schade voor de opdrachtnemer af te sluiten.

Draagwijdte van de vergoeding

- Een vrijstelling van RSZ: omdat er reeds een hoofdactiviteit genoodzaakt is dienen er geen sociale rechten te worden opgebouwd. Dit is voor de stakeholders de succesfactor (beperkte administratieve last voor de clubbestuurders, geen extra druk op de sociale zekerheid, geen versnippering van sociale rechten en geen uitstroom mogelijk uit reguliere arbeid.
- Geen fiscaliteit: integraal behoud van het huidige systeem: maximaal 6.000€ per jaar, geïndexeerd.

BESLUIT

Voor de georganiseerde sportsector, in het bijzonder voor de lokale clubbesturen, is de **instandhouding** van het “verenigingswerk” zoals die nu van toepassing is een **belangrijke prioriteit**.

We hebben de specificiteit van een aantal functies en het onderscheid van die functies enerzijds met reguliere arbeid (voor clubs bijna steeds onmogelijk) en anderzijds met vrijwilligersarbeid aangetoond. De noodzaak van deze functies voor een optimale en toekomstgerichte werking van vele clubs is eveneens een evidentie.

De vergoedingsmethodiek zoals aangereikt in de wet van 18 juli 2018, via het verenigingswerk dient behouden te blijven om een correcte en kwaliteitsvolle invulling van trainingen en wedstrijden te vrijwaren binnen een sluitende legale context voor de bestuurders.

Met deze, strikt afgebakende invulling van het “verenigingswerk” of “semi-agoraal statuut” heeft de georganiseerde non-profit sportsector bovendien de intentie tegemoet te komen aan de bezwaren van UNIZO, de vakverenigingen en andere organisaties, die aanleiding hebben gegeven tot hun verzoekschrift tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 18 juli 2018, waarbij de regeling voor het verenigingswerk werd aangevochten.

VSF is ervan overtuigd dat bij voldoende politieke verantwoordelijken het bewustzijn leeft, dat ondanks de moeilijke periode waarin het land zich bevindt, de nodige parlementaire initiatieven genomen kunnen en moeten worden om deze plots ontstane problematiek voor de sector te verhelpen.